

Tilleggsinnkalling - Kontrollutvalget i Rana kommune

Arkivsak: 23/553
Møtedato/tid: 01.12.2023 kl. 08:30
Møtested: Rådhuset, møterom Havmannen i 2. etg

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Kent Røstad på telefon 481 06 048, eller e-post: kent.rostad@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 27.11.2023

Martin Bråteng (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Kent Røstad
rådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, rådmann og Deloitte AS

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
08/23	Revisjonsstrategi 2023

Revisjonsstrategi 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

01.12.2023

Saknr

08/23

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode

Arkivsaknr 23/559 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors redegjørelse til orientering.

Kontrollutvalget har ingen merknader til oppdragsansvarlig revisors vurdering av egen uavhengighet.

Vedlegg

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for Rana kommune med foretak Risiko- og vesentlighetsvurdering - forenklet etterlevelseskontroll 2023
Revisjonsplan 2023
Engasjementsbrev

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. (Kommuneloven § 23-2), samt holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet (forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3). Kontrollutvalgets sekretariat har i den anledning bedt oppdragsansvarlig revisor for Rana kommune om å orientere om planleggingen av revisjonsarbeidet for 2023 og den løpende revisjonen så langt i året. Kontrollutvalget vil på denne måten både ha mulighet til å følge opp det arbeidet som gjøres, forsikre seg om at revisjonen fungerer på en betryggende måte og gi innspill til revisor i videre arbeid.

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll av forvaltningen jf. kommuneloven § 24-9. Revisors etterlevelseskontroll skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor vil presentere sine risiko- og vesentlighetsvurderinger direkte i møtet.

Revisorsandel

Det er satt krav om vandelsattest for den som er ansvarlig for revisjonsoppdraget i en kommune (Kommuneloven § 24-4). For registrerte og statsautoriserte revisorer vil vandel normalt være kontrollert av finanstilsynet ifm. innvilget autorisasjon. Bekreftelse på revisors vandel er gitt av Deloitte AS.

Revisors uavhengighet

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet (forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19). Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Det er gitt begrensninger for alle som deltar i revisjonen av en kommune når det gjelder andre ansettelsesforhold, styreverv, interessekonflikter og rådgivningstjenester (forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16 - 18). Oppdragsansvarlig revisor for Rana kommune har vurdert sin uavhengighet (vedlegg). Kontrollutvalgets sekretariat viser for øvrig til revisors orientering i møtet.

Konklusjon

Bekreftelse på vandel er mottatt av sekretariatet.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til revisors orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen, samt revisors vurdering av egen uavhengighet til orientering.

Til Kontrollutvalget i Rana kommune

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for Rana kommune med foretak

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen og foretakene, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Deloitte AS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egen vurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egen vurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egen vurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen eller foretakene.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller foretakene deltar i eller er eier av, utover at Deloitte AS utfører revisjon og er organisert som et aksjeselskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller foretakene deltar i eller er eier av, utover at Deloitte AS utfører revisjon og er organisert som et aksjeselskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller foretakene, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Rana kommune eller foretakene som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egen vurdering
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Rana kommune eller foretakene som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Rana kommune eller foretakene.

Trondheim, 9. august 2023
Deloitte AS

Harald Halvorsen
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Harald Halvorsen

Statsautorisert revisor

På vegne av: Deloitte AS

Serienummer: 9578-5993-4-2870557

IP: 217.173.xxx.xxx

2023-08-09 10:44:46 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

Risiko- og vesentlighetsvurdering forenklet etterlevelsesskontroll 2023

Rana kommune

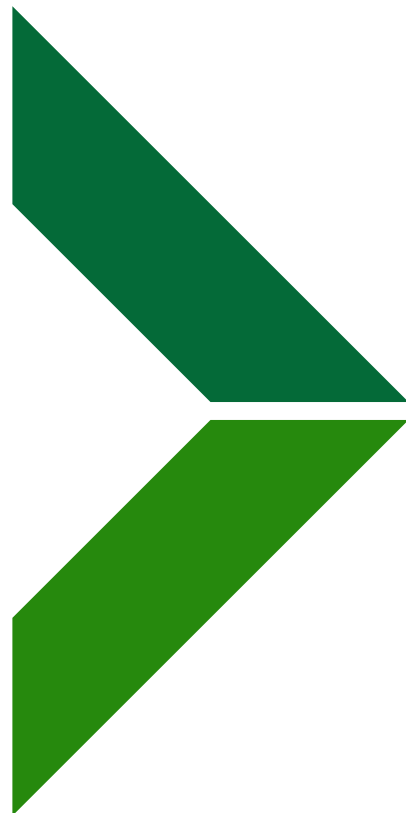
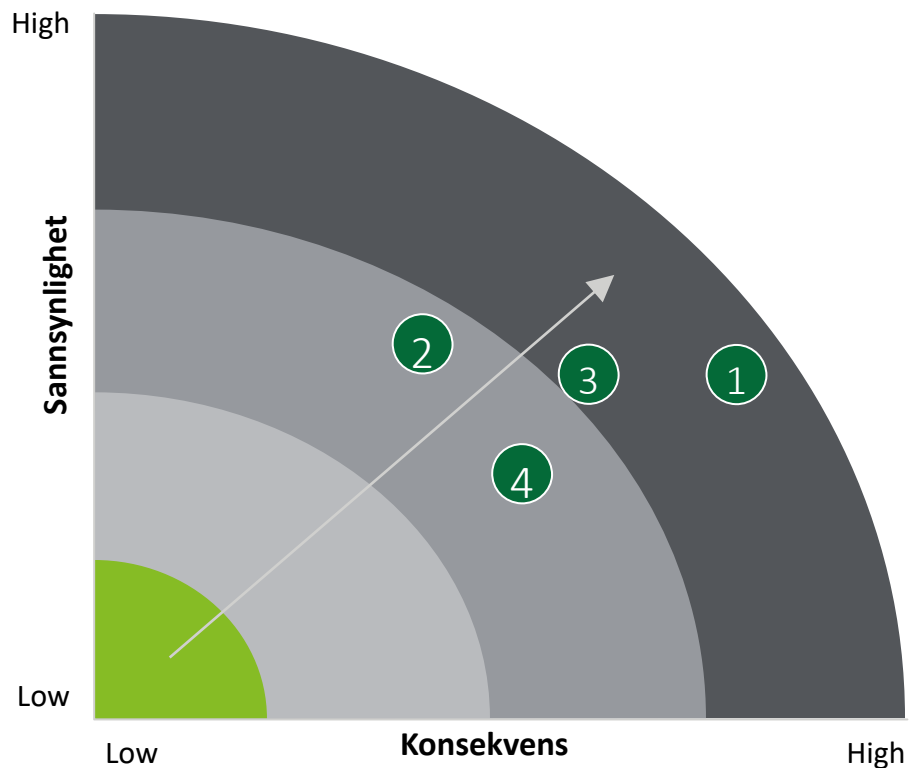

**MAKING AN
IMPACT THAT
MATTERS**
since 1845

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen 2023

Risiko- og vesentlighetsvurdering

- 1 Utlån - startlån
- 2 Investeringsprosjekter
- 3 Selvkost
- 4 Offentlig støtte

- Formidlingslån 476 MNOK per 31.12.2022
- Utlån økt jevnt siste år
- Etterspørsel og risiko økt jf. den makroøkonomiske utviklingen
- Systemsvakheter hos andre systemleverandører

«Hvordan sikrer Rana kommune at Intrum har tilfredsstillende internkontroll?»

Revisjonsplan 2023 Rana kommune

02. Oktober 2023

Agenda

01 Status 2022

02 Oversikt over vår revisjon

03 Risikovurdering

04 Mislighetsdiskusjon

05 Tids- og kommunikasjonsplan

06 Revisjonsteam

Oppsummering tidligere revisjonsrapport

- **Revisjonsbrev nr 8 (2022)**

- Tidsriktige endringsmeldinger lønn - naturalytelser

- Oppfølging VISMA HRM

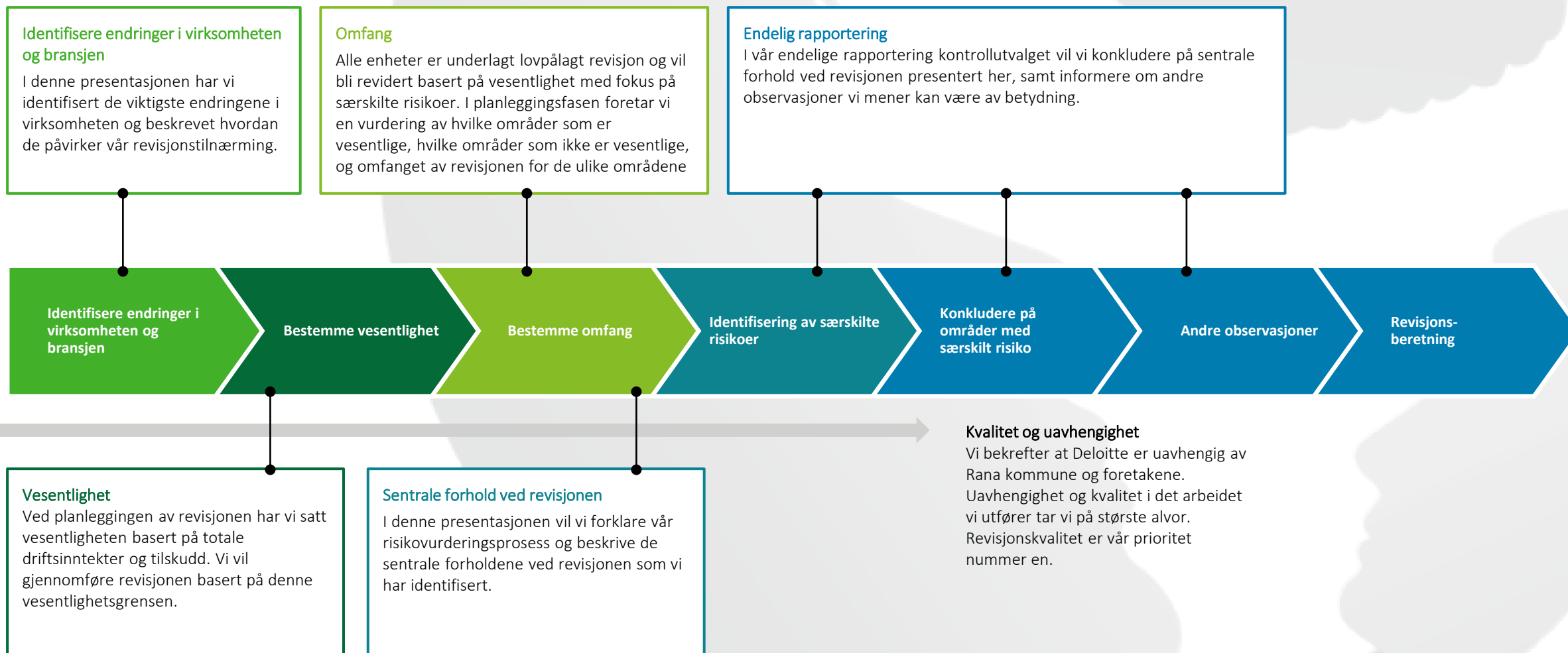
- Kontroller mva-kompensasjon

- Vi har gjennom vår revisjon konstatert at det gjøres kontroller av både regnskapsfører og controller, og at det er etablert tilfredsstillende kontrollrutiner. Vi vil likevel kommentere at det fortsatt en del feil som må følges opp, og vi oppfatter at det er forbedringspotensial til gjennomføring av den interne kontrollen.

- Usikre forpliktelser

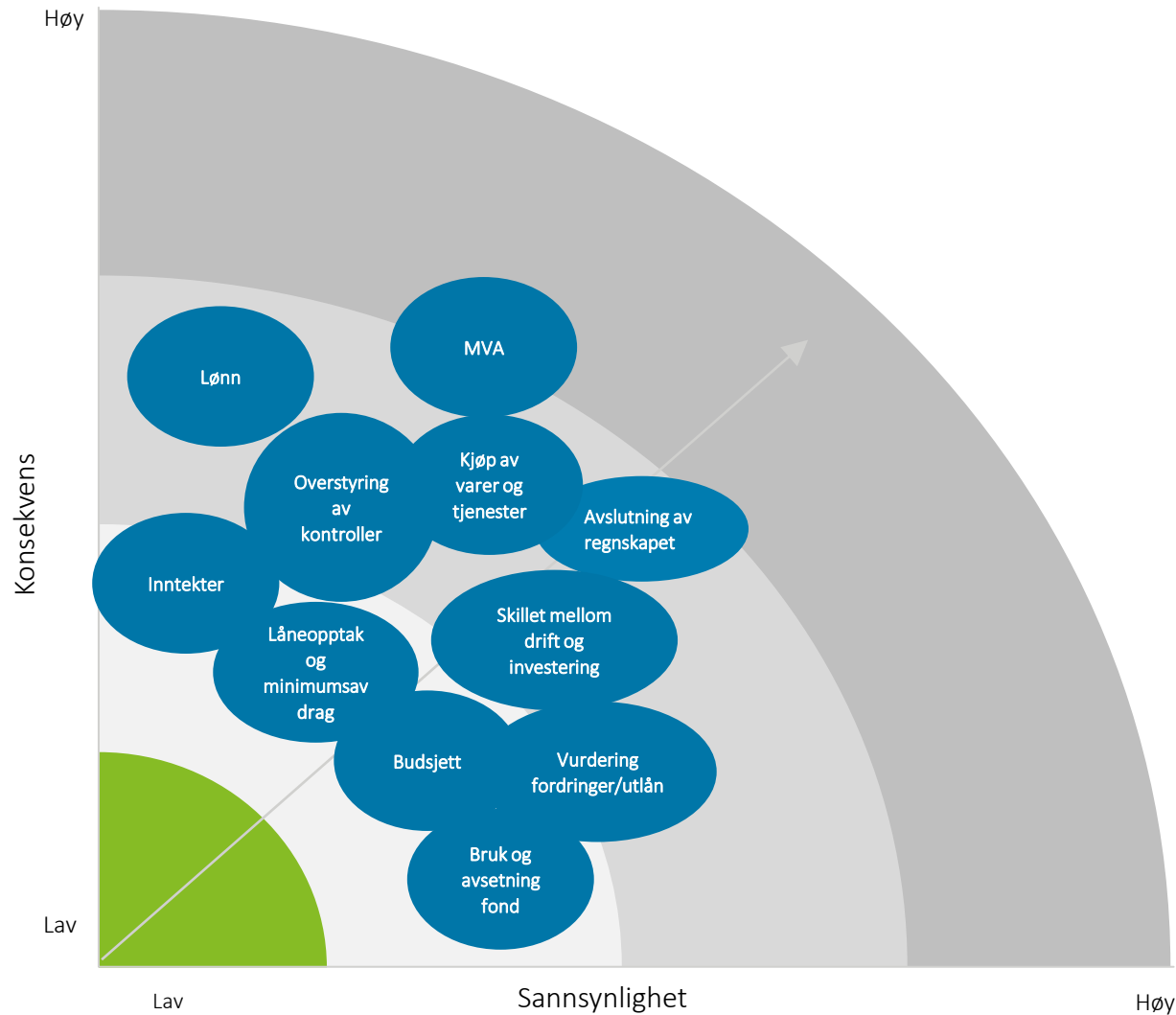
- Det vises til note 19, der det er opplyst at kommunen er saksøkt av Gjensidige Forsikring for regresskrav kr 8,3 MNOK. Utfallet av sakene kan ennå ikke fastslås, og det er følgelig ikke gjort noen avsetning i årsregnskapet for en eventuell forpliktelse. Dette forholdet har ingen betydning for vår konklusjon om regnskapet.

En oversikt over vår revisjon

Risikovurdering

Sannsynlighet for vesentlige feil i regnskapet

Vesentlige risikoforhold

- Basert på møter med ledelsen, samt erfaringer fra fjorårets revisjon har vi gjennomført en risikovurdering. Risikokartet oppsummerer forhold som vil være gjenstand for stor oppmerksomhet i vår revisjon. Vi vil kontinuerlig oppdatere vår risikovurdering og informere om vesentlige endringer som oppstår.
- Risikovurderingen skjer med utgangspunkt i sannsynlighet og konsekvens, og fremgår av figuren.
- Risikokartet oppsummerer de viktigste risikoforholdene som vi vil ha fokus på i vår revisjon
 - Stor grad av skjønn
 - Ikke rutinemessige transaksjoner/ vurderinger
 - Komplekse transaksjoner/regler
- Risiko relatert til engangshendelser vil vurderes løpende med hensyn til vesentlighet og revisjonstilnærming

Beskrivelse av revisjonen av de ulike transaksjonsklassene og aktivitetene i forbindelse med disse, og hvilke systemkontroller som er utført og resultatet av disse, inkludert anbefalinger til forbedringer i internkontroll og/eller økonomiforvaltning

Område	Formål	Målsetting	Status
Lover, regler, interne styringsmål og rammer for finansiell rapportering	Foretakets internkontroll er egnet til å sikre korrekt rapportering og bidra til at virksomheten når sine mål Etablert internkontroll er egnet til å avdekke og forebygge misligheter og / eller korrupsjon	Gjennom vår gjennomgang av foretakets retningslinjer og rutiner, vil vi vurdere hvorvidt det er etablert internkontroll som er hensiktsmessig for å forebygge vesentlige feil eller mangler i den finansielle rapporteringer, samt være egnet til å forbygge og avdekke ev. korrupsjon og misligheter.	
Inntekter og utgifter, herunder avviksanalyse/ budsjett-oppfølging	Inntektsførte leieinntekter er gyldige, fullstendige og korrekt periodisert Bokførte utgifter er gyldige og korrekt periodisert Bokførte utgifter er attestert Vurdering aktivering vs. kostnadsføring Sikre korrekt avgiftsbehandling	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: <ul style="list-style-type: none">• Oppfølging av avvik• Budsjettregulering• Fakturering av leieinntekter• Bokføring av tilskudd• Bokføring av attesterte fakturaer• Bokføring i driftsregnskapet	
Lønn	Bokførte lønnsutgifter er gyldige og korrekt periodisert Bokførte lønnsutgifter er attestert	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: <ul style="list-style-type: none">• Bokføring av fast lønn, variabel lønn og reiseregninger	

Beskrivelse av revisjonen av de ulike transaksjonsklassene og aktivitetene i forbindelse med disse, og hvilke systemkontroller som er utført og resultatet av disse, inkludert anbefalinger til forbedringer i internkontroll og/eller økonomiforvaltning, forts.

Område	Formål	Målsetting	Status
Regnskapsføring av pensjoner	Balanseførte pensjoner er basert på input fra lønssystemet Aktuarberegninger er nøyaktig og basert på riktige forutsetninger	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: <ul style="list-style-type: none"> Bokføring av beregnede pensjonsforpliktelser 	
Regnskapsføring knyttet til varige driftsmidler	Investering i varige driftsmidler bokføres i henhold til vedtak og investeringsrammer Avskrivning foretas i henhold til kommuneloven	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: <ul style="list-style-type: none"> Bokføring av varige driftsmidler, herunder skille mellom føring i driftsregnskapet og investeringsregnskapet avskrivninger 	
Verdsettelse av fordringer	Balanseførte verdier av fordringer er ikke overvurdert Verdivurderinger er foretatt på riktig grunnlag Balanseførte verdier eksisterer	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner og modell for: <ul style="list-style-type: none"> Vurdering av nedskrivningsbehov 	
Gjeld	Langsiktig gjeld avdras i henhold til lovregulert minsteavdrag Opptak av gjeld foretas i henhold til vedtak	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: <ul style="list-style-type: none"> Beregning av minsteavdrag Opptak av gjeld 	
Egenkapital - fond	Bruk av bundne fond i henhold til forutsetninger Avslutning av regnskapet	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: <ul style="list-style-type: none"> Bruk av bundne fond Regnskapsavslutning 	

Forenklet etterlevelseskontroll

Forenklet etterlevelseskontroll 2022

Kontroll av etterlevelse av lov og forskrift om offentlige anskaffelser og kommunen interne regelverk:

Gjennomføring og dokumentasjon av årsoppgjørdisponeringer

- Basert på utførte handlinger og innhentede bevis, samt erfaringer fra ordinær revisjon, ser vi at det gjennomførte årsoppgjørdisponeringer er i samsvar med gjeldene forskrifter og budsjett.
- Regnskapet er avlagt og rapportert tidsriktig, og vi er forelagte dokumentasjon til alle vesentlige balanseposter.
- Vår konklusjon er at det ikke foreligger svakheter i Rana kommune sin rutine for gjennomføring av årsoppgjørdisponeringer.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt ansvar med økonomiforvaltningen og til Rana kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Vi vil velge et nytt område for kontroll hvert år. Vi har valgt å se på kommunens overholdelse av finansreglementet som tema for kommende forenklet etterlevelseskontroll.

Vi ønsker også innspill fra kontrollutvalget til mulige kontrollområder.

Mislighetsdiskusjon

Risikobasert revisjon

Eksposering

Størst sannsynlighet

Regnskapsmessig utfordring

Misligheter

Indikasjoner

Kjente forhold

Tiltak for å hindre/avdekke

Mislighetsansvar og uttalelser fra ledelsen

Nærmere om ansvar

Deres ansvar	Vårt ansvar	Karakteristika ved misligheter
<ul style="list-style-type: none">Hovedansvaret for å hindre og oppdage misligheter ligger hos ledelsen og styret, inkludert etablering og vedlikehold av internkontroll knyttet til påliteligheten av finansiell rapportering og overholdelse av relevante lover og regler.	<ul style="list-style-type: none">Vi er pålagt å innhente en erklæring fra ledelsen vedrørende internkontroll, risikovurdering og om ledelsen er kjent med eller om det har vært tilfeller av misligheter.Som revisorer innhenter vi en betryggende sikkerhet, men ikke en absolutt sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil	<ul style="list-style-type: none">Feilinformasjon i regnskapet kan oppstå enten på grunn av misligheter eller feil. Misligheter er en bevisst handling begått av en eller flere personer innen ledelsen, av personer som har overordnet ansvar for styring og kontroll, av ansatte eller av andre, som innebærer uredelighet for å oppnå en urettmessig eller ulovlig fordel.Det er to typer misligheter som er relevante for revisor – feil som skyldes uredelig regnskapsrapportering og feil som skyldes underslag av eiendeler.

Vi vil innhente følgende i uttalelse fra ledelsen:

- Vi bekrefter at vi har påsett at kommunens regnskap og formuesforvaltning av betydning for regnskapet er gjenstand for betryggende kontroll, herunder slik intern kontroll som vi finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.*
- Vi bekrefter at ledelsen erkjenner sitt ansvar for utformingen, iverksettelsen og vedlikeholdet av intern kontroll for å forhindre og avdekke misligheter.*
- Vi har gitt revisor opplysning om resultatene av vår vurderinger av risikoen for at regnskapet kan inneholde vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter.*
- Vi har gitt revisor opplysning om alle eventuelle påstander eller mistanker om misligheter som kan ha påvirket regnskapet og som er kommunisert av ansatte, tidligere ansatte, analytikere, tilsynsmyndigheter eller andre.*

Mislighetsansvar og uttalelser fra ledelsen

Vi vil gjøre følgende forespørsler vedrørende misligheter:

Ledelsen

Ledelsens vurderinger av risikoen for at regnskapet kan være vesentlig feil på grunn av misligheter, inkludert type, omfang og hyppighet av slike vurderinger.

Ledelsens prosess for å identifisere og respondere til risiko for misligheter i konsernet.

Ledelsens kommunikasjon, hvis utført, til styret vedrørende etablerte prosesser for å identifisere og respondere på risiko for misligheter i konsernet.

Ledelsens kommunikasjon, hvis utført, til ansatte vedrørende deres syn på forretningsutførelse og etisk oppførsel.

Hvorvidt ledelsen har kjennskap til faktisk, mistenkt eller påstått misligheter som kan påvirke kommunen.

De med overordnet ansvar og kontroll

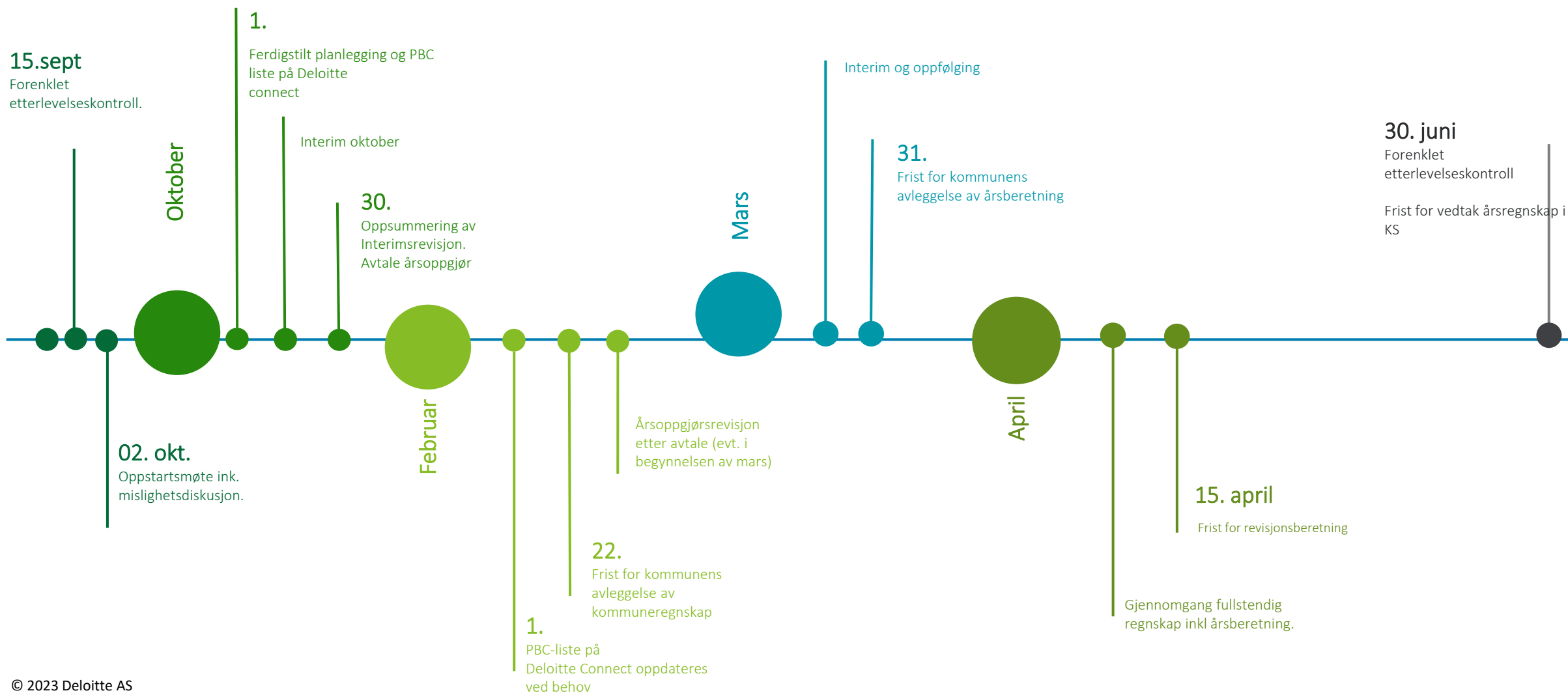
Hvordan de med overordnet ansvar og kontroll (styret og revisjonsutvalg) utfører overvåkning av ledelsens prosesser for å identifisere og respondere til risikoer for misligheter i konsernet og internkontroller som ledelsen har etablert for å redusere disse risikoene.

Hvorvidt de med overordnet ansvar og kontroll har kjennskap til faktisk, mistenkt eller påstått misligheter som kan påvirke kommunen.

Synspunkter de med overordnet ansvar og kontroll har på hvilke særskilte risikofaktorer for misligheter som påvirker konsernet.

Tidsplan

I tillegg løpende prosjektregnskap og attestasjon momskompensasjon

Revisjonsteam

Harald Halvorsen

Ansvarlig partner
M: +4795816905
E: hhalvorsen@deloitte.no

Nina Meidell Løsnes

Senior
M: +4795935413
E: nlosnes@deloitte.no

Kamilla Celine Magnussen

Associate
M: +4794837555
E: kmagnussen@deloitte.no

Ole Jørund Eggan

Senior
M: +4790864057
E: oeggan@deloitte.no

Solveig Rabliås

Associate
M: +4790717935
E: srablias@deloitte.no

Jonny I. Rabben

Advokat / partner
M: +4790856321
E: jrabben@deloitte.no

Ine Rørstrand Gustavsen

Manager
M: +4741621715
E: ingustavsen@deloitte.no

Uavhengighet og honorar

Som en del av våre forpliktelser i henhold til norsk revisorlov med henvisning til EU-forordningen og for å gjøre det mulig for kontrollutvalget å etterleve deres krav, vil vi rapportere følgende:

Bekreftelse av uavhengighet

Vi bekrefter at revisjonsteamet, og andre i firmaet etter behov, Deloitte AS og, der det er aktuelt, andre selskaper i Deloitte-nettverket er uavhengige av Rana kommune og foretakene. Vi vil på nytt bekrefte vår uavhengighet og objektivitet overfor kontrollutvalget for revisjonen av 2022 regnskapet i vår endelig rapportering til kontrollutvalget.

Eventuelle trusler mot vår uavhengighet og tiltakene som brukes for å redusere disse truslene har blitt/vil bli tidsriktig diskutert med kontrollutvalget.

Honorarer

Ved endt revisjon vil vi gi en oversikt til kontrollutvalget, over andre tjenester vi har levert i perioden, med tilhørende honorarer.

Tjenester utenfor ordinær revisjon

Etter vår oppfatning er det ingen inkonsistens mellom norsk revisorlov og kommunens policy for levering av andre tjenester, eller noe eksisterende brudd på denne policyen. Vi fortsetter å vurdere vår uavhengighet og sørger for at passende sikkerhetstiltak er på plass, inkludert, men ikke begrenset til, rotasjon av partnere og andre ledende ansatte.

Vi bekrefter at nivået på andre tjenester som er levert, sammenlignet med revisjonshonoraret, ikke anses å være en trussel mot vår uavhengighet.

Vi bekrefter at alle andre tjenester må forhåndsgodkjennes av kontrollutvalget og revisjonspartneren før de leveres.

Forpliktelser klientservice

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our global network of member firms and related entities in more than 150 countries and territories (collectively, the “Deloitte organization”) serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte’s approximately 312,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms or their related entities (collectively, the “Deloitte organization”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser.

No representations, warranties or undertakings (express or implied) are given as to the accuracy or completeness of the information in this communication, and none of DTTL, its member firms, related entities, employees or agents shall be liable or responsible for any loss or damage whatsoever arising directly or indirectly in connection with any person relying on this communication. DTTL and each of its member firms, and their related entities, are legally separate and independent entities.

Til kontrollutvalget i Rana kommune

27.11.2023

ENGASJEMENTSBREV – RANA KOMMUNE

Innledning

Deloitte ble i kommunestyrets sak 51/2022 valgt til revisor for Rana kommune fra 01.07.2022. Revisjonen består av regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov og andre uttalelser og kontrollhandlinger, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet, årsregnskapene for de kommunale foretakene og konsolidert årsregnskap.

Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget, slik at utvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av oss.

De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale.

Revisjonen – formål og innhold

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov, jf. kommuneloven § 24-2. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av NKRF – kontroll og revisjon i kommunene er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget i samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er kommunedirektøren ansvarlig for at kommunens interne kontroll sikrer at lover og forskrifter følges, herunder at økonomiforvaltningen er ordnet på en betryggende måte. Det er også kommunedirektørens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyrets og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste ansvaret for å kontrollere den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskap blir forsvarlig revidert. Videre skal kontrollutvalget

påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper (eierskapskontroll).

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, kommuneloven § 23-3.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide planer som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Planene skal baseres på en risikovurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper og av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller basert på plan vedtatt av kommunestyret.

Innenfor forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll vil være beskrevet ved planlegging og rapportering av hvert oppdrag, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig revisor utpekes av revisjonsenheten til hvert oppdrag i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Regnskapsrevisjon

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave å kontrollere om årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon og å avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om at revisor har betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon og at det er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Vi kontrollerer om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever, og om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Vi ser også etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene er dekkende beskrevet i årsberetningen.

Årsregnskapet, herunder konsolidert årsregnskap, skal iht. kommuneloven § 14-6 være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis senest 31. mars.

Videre er det vår oppgave å se etter at kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i

samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil eventuelt kunne avtales.

Generelt vil en effektiv intern kontroll redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid påvirkes av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

I samsvar med kommuneloven § 24-9 er det vår oppgave å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Kontrollen skal i utgangspunktet gjennomføres med begrensede ressurser og baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering som legges fram for kontrollutvalget. Resultatet av kontrollen rapporteres i en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget som avgis senest 30. juni.

Kontrollen utføres i samsvar med standarden RSK 301 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen». Standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå moderat sikkerhet i uttalelsen om etterlevelse på det området som velges for kontroll.

Moderat sikkert innebærer en lavere sikkerhet enn betryggende sikkerhet, men skal gi brukerne en klart økt tillit til informasjonen eller forholdet som er kontrollert. Vi gjennomfører handlinger som forespørsler, inspeksjon av dokumenter og analytiske handlinger for å oppnå moderat sikkerhet. I uttalelsen gir vi uttrykk for om vi har blitt oppmerksomme på forhold som gir grunn til å tro at økonomiforvaltningen på det aktuelle området ikke følger sentrale bestemmelser og vedtak.

Misligheter

Revisor bidrar gjennom revisjonen til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal revisor straks melde fra om det til kontrollutvalget i nummerert brev, dette fremkommer i kommuneloven § 24-7.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende nytt brev til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av brevet til kommunedirektøren.

Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget

Vi vil avgi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstilling over bokførte og innberettede beløp (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11).
- Kompensasjonsmelding for merverdiavgift.
- Bekreftelser på prosjektrengskap o.l. i henhold til ISA 805.
- Uttalelse om kommunens dokumentasjon for låneopptak, jf. kommuneloven § 14-14.
- Kommunens rapportering av antall personer med psykisk utviklingshemming.

- Refusjonskrav for utgifter til særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester.
- Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra kommunen.

Oppdragsansvarlig revisor

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Harald Halvorsen.

Eventuelt skifte av oppdragsansvarlig revisor vil bli varslet skriftlig til kontrollutvalget.

Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommuneloven § 24-2 femte ledd. Det er gjort unntak fra taushetsplikten for rapportering av mulige straffbare handlinger, herunder ivaretagelse av rapporteringsplikt etter hvitvaskingsloven. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

Våre leverandører av IKT-tjenester og -programvare får tilgang til fortrolig informasjon når det er nødvendig i forbindelse med drift av og endringer i våre informasjonssystemer. Vi har ansvar for å ha et forsvarlig system for informasjonssikring. Dette omfatter også våre leverandører av IKT-tjenester.

Personvern

For å gjennomføre revisjonen og andre oppdrag under dette engasjementsbrevet, vil vi behandle personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Personvernerklæringen er tilgjengelig på [Personvernerklæringer \(deloitte.com\)](https://www.deloitte.com). Vi er behandlingsansvarlig etter personvernreglene for de personopplysningene vi behandler i forbindelse med oppdraget og vi inngår derfor ikke en databehandleravtale.

Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides for hver valgperiode eller oftere dersom det er forhold som tilsier det.

Revisjonen utarbeider revisjonsplan årlig i forbindelse med oppstart av regnskapsrevisjonen og ved oppstart av det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjektet og eierskapskontrollen. Revisjonsplanen gjennomgås med administrasjonen.

Revisjonen rapporterer forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller til kontrollutvalget i egne rapporter.

Regnskapsrevisjonen rapporteres slik til kontrollutvalget:

1. Presentasjon av revisjonsstrategi for nytt revisjonsår
2. Oppsummering av årets revisjon og revisjonsresultater ved avslutning av revisjonen
3. Revisjonsberetning
4. Nummererte brev (se nedenfor)
5. Skriftlig uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll

Vi legger vekt på å ha en god dialog med kontrollutvalget.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse at forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til kommuneloven § 24-7 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse

I forbindelse med gjennomføring av våre oppdrag vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om vi er gitt all informasjon som er nødvendig for oppdraget og om fullstendigheten og riktigheten av det forholdet som kontrolleres. Dette gjelder i alle tilfeller:

- I forbindelse med avslutningen av revisjonen av årsregnskapet. Denne uttalelsen inneholder også skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv.
- I forbindelse med avslutningen av forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen.

Avslutning

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen
Deloitte.AS

Harald Halvorsen
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Harald Halvorsen

Statsautorisert revisor

På vegne av: Deloitte AS

Serienummer: 9578-5993-4-2870557

IP: 217.173.xxx.xxx

2023-11-27 10:24:40 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>